

«Հաստատված է»

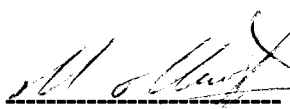
Հայաստանի բանկերի միության խորհրդի
2023թ. հոկտեմբերի 4-ի որոշմամբ

Արձանագրություն 10/2023

Բաղկացած է 37 թերթից

Տպագրված է 2 օրինակից

Հայաստանի բանկերի միության
գործադիր տնօրեն

04 հոկտեմբերի 2023թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԿԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԲԻՏՐԱԺԱՅԻՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ

ք.Երևան

ՆԱԽԱԲԱՆ

ԲԱԺԻՆ I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը
2. Գործողության ոլորտը
3. Իրավասությունը
4. Առարկելու իրավունքից հրաժարվելը

ԲԱԺԻՆ II. ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

5. Հատուկ համակարգչային ծրագիրը
6. Արբիտրները

ԲԱԺԻՆ III. ԿՈՂՄԵՐԻ ԲԱԶՄԱԿԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԿՈՆՍՈԼԻԴԱՑԻԱՆ

7. Պահանջները կողմերի բազմակիության դեպքում
8. Պայմանագրերի բազմակիությունը
9. Արբիտրաժային վարույթների միացումը

ԲԱԺԻՆ IV. ԱՐԲԻՏՐԱԺԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՍԿԻԶԲԸ

10. Հայցի հարուցումը
11. Հայցադիմումի բովանդակությունը և ձևը
- 12 Հայցագնի որոշումը
13. Հայցադիմումի պատասխանը
14. Հակընդդեմ հայցը
15. Արբիտրաժային ծախսերը

ԲԱԺԻՆ V. ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ԱՌԱՔՈՒՄԸ

16. Փաստաթղթերի ներկայացման կարգը
17. Ծանուցումը և ժամկետների հաշվարկը

ԲԱԺԻՆ VI. ԱՐԲԻՏՐԱԺԻ ԿԱԶՄԸ

18. Արբիտրաժային տրիբունալի ձևավորումը
19. Արբիտրների կողմից հանգամանքների բացահայտումը և բացարկը
20. Բացարկման ընթացակարգը
21. Արբիտրի իրավասությունների դադարումը
22. Արբիտրի փոխարինումը

ԲԱԺԻՆ VII. ԱՐԲԻՏՐԱԺԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՅԹԸ

23. Վարույթի ընդհանուր դրույթները
24. Արբիտրաժի վայրը
25. Արբիտրաժային վարույթի լեզուն
26. Գործի քննության ժամկետը
27. Գաղտնիությունը
28. Կիրառելի իրավունքը, արդարությունը
29. Կողմերի ներկայացուցչությունը

30. Երրորդ անձանց մասնակցությունը
31. Գործի նախապատրաստումը
32. Հայցի հիմքը և առարկան կամ հայցադիմումի պատասխանը լրացնելը
33. Ապացույցները
34. Գործի լուծումները և փաստաթղթային վարույթը
35. Արբիտրաժային տրիբունալի կողմից նշանակված փորձագետը
36. Բանավոր լուծումները
37. Բանավոր լուծումների արձանագրությունը
38. Գործի վարույթը փաստաթղթերի և այլ նյութերի հիման վրա
39. Գործի քննության կասեցումը և հետաձգումը
40. Հայցի ապահովման միջոցները

ԲԱԺԻՆ VIII. ԱՐՔԻՏՐԱԺԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԱՎԱՐՏԸ

41. Արբիտրաժի վերջնական որոշումը
42. Արբիտրաժի վճռի կայացումը
43. Արբիտրաժային տրիբունալի վճռի ձևը և բովանդակությունը
44. Առանձին արբիտրաժային որոշում
45. Համաձայնեցված պայմաններով վճիռ
46. Վճռի, որոշումների առաքումը
47. Վճռի ուղղումը, պարզաբանումը և լրացումը
48. Արբիտրաժի ավարտն առանց վճռի կայացման
49. Արբիտրաժի վճիռների, որոշումների պահպանումը

ԲԱԺԻՆ IX. ՎՃՌԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

50. Արբիտրաժային տրիբունալի վճռի կատարումը
51. Արբիտրաժային տրիբունալի վճռի հարկադիր կատարման համար դիմում ներկայացնելը
52. Դիմումին ներկայացվող պահանջները
53. Դիմումի քննությունը
54. Արբիտրաժային տրիբունալի վճռի հարկադիր կատարման համար էլեկտրոնային հաղորդագրություն ուղարկելը

ԲԱԺԻՆ X. ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԻ ՈՒԺԻ ՄԵՋ ՄՏՆԵԼԸ

55. Կանոնակարգի ուժի մեջ մտնելը և գործողությունը

Հավելված 1. «Արբիտրաժային ծախսերի կարգը»

Հավելված 2. «Արբիտրաների նշանակման և հոնորարների վճարման կարգը»

ՆԱԽԱԲԱՆ

Սույն կանոնակարգը (այսուհետ՝ Կանոնակարգ) նպատակ է հետապնդում «Հայաստանի բանկերի միության (այսուհետ՝ ՀԲՄ) ֆինանսական արբիտրաժ» հիմնարկի (այսուհետ՝ ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան) անկախ և անկողմնակալ արբիտրաժային տրիբունալի կողմից առանց անհարկի ձգձգումների լուծել բանկերի կամ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և նրանց հաճախորդների միջև կնքված գործարքներից բխող կամ դրանց հետ կապված, ինչպես նաև պայմանագրային կամ արտապայմանագրային հարաբերություններից բխող և առևտրային արբիտրաժի կողմից լուծման ենթակա այլ վեճերը:

Կանոնակարգի ընդունման համար հիմք է հանդիսացել «Առևտրային արբիտրաժի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (ՀՕ-55-Ն 22.01.2007թ., կատարված լրացումներով և փոփոխություններով՝ ՀՕ-76-Ն 07.07.2015թ., ՀՕ-193-Ն 12.12.2016թ., ՀՕ-37-Ն 15.01.2018թ. և ՀՕ-584-Ն 27.12.2022թ.):

ԲԱԺԻՆ I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը

1. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը ինքնուրույն, մշտապես գործող արբիտրաժային դատարան է, որը գործում է «Առևտրային արբիտրաժի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքին, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքին, ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի կանոնադրությանը, Կանոնակարգին և այլ իրավական ակտերին համապատասխան:

2. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի գտնվելու վայրն է՝ քաղաք Երևան, Կորյունի փողոց 19ա շենք 6-րդ հարկ:

2. Գործողության ոլորտը

1. Եթե կողմերը պայմանավորվել են այն մասին, որ որևէ կոնկրետ իրավահարաբերության վերաբերյալ միմյանց միջև առկա վեճը, անկախ դրա պայմանագրային բնույթից, ենթակա է հանձնման ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան, ապա այդպիսի վեճը ենթակա է լուծման Կանոնակարգին համապատասխան, բացառությամբ այն փոփոխությունների, որոնց մասին կողմերը կարող են պայմանավորվել:

2. Արբիտրաժային տրիբունալը վարույթն իրականացնում է վեճը ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան հանձնելու պահին գործող Կանոնակարգով սահմանված կարգով, եթե կողմերի գրավոր համաձայնությամբ այլ բան նախատեսված չէ՝ պահպանելով «Առևտրային արբիտրաժի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի դրույթները:

3. Կանոնակարգով նման ձև սահմանված չլինելու դեպքում արբիտրաժային վարույթն իրականացվում է «Առևտրային արբիտրաժի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի համապատասխան ընթացակարգային կանոններով:

3. Իրավասությունը

1. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան կարող են հանձնվել քաղաքացիական իրավահարաբերություններից առաջացող առևտրային բնույթի բոլոր վեճերը, ինչպես նաև առևտրային բնույթ չունեցող այն վեճերը, որոնց համար օրենքով նախատեսված է վեճն արբիտրաժային կարգով լուծելու հնարավորություն:

2. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան կարող է դիմել արբիտրաժային համաձայնության կողմ հանդիսացող ցանկացած անձ:

3. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը բավարարում է արբիտրաժային վարույթ սկսելու հայցվորի խնդրանքն այն դեպքում, երբ կողմերի միջև առկա է արբիտրաժային համաձայնություն՝ արդեն իսկ գոյություն ունեցող կամ առաջիկայում հնարավոր վեճը ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան հանձնելու մասին:

4. Կոնկրետ գործով ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի իրավասության վերաբերյալ հարցը լուծվում է վեճը քննող արբիտրաժային տրիբունալի կողմից:

Արբիտրաժային տրիբունալն իրավասու է, իսկ արբիտրաժային համաձայնությունը վիճարկելու դեպքում պարտավոր է առաջնահերթ քննել և որոշում կայացնել իր իրավասության, ներառյալ՝ արբիտրաժային համաձայնության առկայության կամ վավերականության վերաբերյալ: Այս նպատակով արբիտրաժային վերապահումը, որը պայմանագրի բաղկացուցիչ մաս է, պետք է մեկնաբանվի որպես պայմանագրի մյուս մասերից անկախ համաձայնություն: Պայմանագրի առ ոչինչ լինելու վերաբերյալ արբիտրաժային տրիբունալի որոշումը ինքնին կամ օրենքի ուժով չի հանգեցնում արբիտրաժային վերապահման անվավերության:

5. Կոնկրետ գործով վեճի վերաբերյալ ըստ էության վճիռ կայացնելը արբիտրաժային տրիբունալի բացառիկ իրավասությունն է:

4. Առարկելու իրավունքից հրաժարվելը

1. Եթե կողմին հայտնի է, որ Կանոնակարգի որևէ դրույթ, որի կիրառումը իրենց նկատմամբ կողմերը կարող են սահմանափակել, կամ արբիտրաժային համաձայնության որևէ պահանջ չի պահպանվել, և, այդուհանդերձ, կողմը շարունակում է արբիտրաժային վարույթը՝ չհայտնելով իր առարկությունները այդպիսի չպահպանման վերաբերյալ առանց անհարկի ձգձգման, կամ այդպիսի առարկություն ներկայացնելու համար կոնկրետ ժամկետ սահմանված լինելու դեպքում՝ այդ ժամկետի ընթացքում, ապա համարվում է, որ տվյալ կողմը հրաժարվել է առարկություն ներկայացնելու իր իրավունքից, բացառությամբ այն

դեպքերի, երբ տվյալ կողմը կհիմնավորի, որ առարկություն չներկայացնելն այդ հանգամանքներում եղել է հարգելի:

ԲԱԺԻՆ II.

ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

5. Հատուկ համակարգչային ծրագիրը

1. Հատուկ համակարգչային ծրագիրը նախատեսված է Կանոնակարգով սահմանված դեպքերում անաչառության և անկողմնակալության սկզբունքների պահպանմամբ ՀԲՄ խորհրդի կողմից վաղօրոք հաստատված արբիտրների անվանացուցակից պատահական ընտրության սկզբունքով արբիտր նշանակելու, ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի արբիտրաժային վարույթին առնչվող և այլ անհրաժեշտ փաստաթղթաշրջանառությունն ապահովելու համար:

Հատուկ համակարգչային ծրագիրն օգտագործվում է նաև փաստաթուղթը ստորագրող անձին նույնականացնելու, ինչպես նաև էլեկտրոնային փաստաթուղթը կեղծիքներից ու աղավաղումներից պաշտպանելու համար:

2. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանում փաստաթղթաշրջանառությունն իրականացվում է ինչպես էլեկտրոնային, այնպես էլ փաստաթղթային եղանակով:

3. Էլեկտրոնային եղանակով հատուկ համակարգչային ծրագիր մուտք գործելու համար կիրառվում է երկու եղանակ.

1) պարզեցված եղանակ՝ անուն-գաղտնաբառ (login password) ռեժիմով,

2) բարձր անվտանգության ռեժիմով՝ նույնականացման քարտի միջոցով:

4. Պարզեցված եղանակով հատուկ համակարգչային ծրագիր մուտք գործելու համար անհրաժեշտ է ունենալ անուն-գաղտնաբառ (login password), իսկ բարձր անվտանգության ռեժիմով հատուկ համակարգչային ծրագիր մուտք գործելու համար անհրաժեշտ է ունենալ card reader սարք և նույնականացման քարտ:

5. Սույն կետի 3-րդ ենթակետում նշված եղանակների բացակայության դեպքում հատուկ համակարգչային ծրագիր հնարավոր է մուտք գործել ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանում՝ նույնականացման քարտի առկայության դեպքում:

6. Էլեկտրոնային եղանակով հայցադիմումները կազմվում և ուղարկվում են վեբկայք մուտք գործելով և անհրաժեշտ տեղեկատվության լրացմամբ կամ API միջոցով՝ գործերի ավտոմատ ներբեռնմամբ:

6. Արբիտրները

1. Արբիտրաժային տրիբունալը ձևավորվում է Կանոնակարգով սահմանված կարգով՝ ՀԲՄ խորհրդի կողմից վաղօրոք հաստատված արբիտրների անվանացուցակից:

2. Իրենց գործունեությունն իրականացնելու ընթացքում արբիտրները անկողմնակալ են և անկախ: Նրանք չեն համարվում գործին մասնակցող կողմերի ներկայացուցիչներ:

3. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի արբիտրներին ներկայացվող պահանջները սահմանվում են ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի կանոնադրությամբ:

ԲԱԺԻՆ III.

ԿՈՂՄԵՐԻ ԲԱԶՄԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԿՈՆՍՈՒԴԱՑԻԱՆ

7. Պահանջները կողմերի բազմակիության դեպքում

1. Արբիտրաժային վարույթում կողմերի բազմակիության դեպքում ցանկացած կողմ կարող է պահանջներ ներկայացնել ցանկացած այլ կողմի դեմ պայմանով, որ այդ պահանջի հիմք հանդիսացող վեճերը ընդգրկված լինեն կողմերի միջև առկա արբիտրաժային համաձայնություն(ներում)ում:

2. Կանոնակարգի 11-րդ կետը, բացառությամբ 11-րդ կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված արբիտր նշանակելու մասին դրույթի, կիրառվում է *mutatis mutandis* սույն կետի 1-ին ենթակետով նախատեսված պահանջների նկատմամբ: Ընդ որում, համապատասխան հայտարարությունները պետք է բովանդակեն այն արբիտրաժային գործի համարը, որի շրջանակներում այն տրվում է:

8. Պայմանագրերի բազմակիությունը

1. Միմյանց հետ կապված պահանջները, որոնք բխում են մեկ կամ ավելի պայմանագրից, Կանոնակարգին համապատասխան կարող են քննվել մեկ արբիտրաժային վարույթի շրջանակում, անկախ այն բանից, թե այդ պահանջները ներկայացվել են մեկ, թե ավելի արբիտրաժային համաձայնությունների հիման վրա:

2. Միմյանց հետ կապված են այն պահանջները որոնք բխում են գլխավոր պայմանագրի հիման վրա կնքված պայմանագրերից կամ պահանջի հիմքում ընկած պայմանագրերի միջև առկա է փոխադարձ կապ:

9. Արբիտրաժային վարույթների միացումը

1. Կողմի խնդրանքով ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը կարող է որոշում կայացնել ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի արբիտրներին վարույթներում գտնվող մեկ կամ մի քանի արբիտրաժային վարույթները մեկ վարույթում միավորելու մասին այն դեպքում երբ.

ա) կողմերը համաձայնվել են այդպիսի միավորման մասին, կամ

բ) արբիտրաժային վարույթներով բոլոր պահանջները ներկայացվել են միևնույն արբիտրաժային համաձայնության հիման վրա, կամ

գ) պահանջներն արբիտրաժային վարույթներով ներկայացվել են ավելի քան մեկ արբիտրաժային համաձայնության հիման վրա, արբիտրաժային վարույթներն

իրականացվում են միևնույն կողմերի միջև, վեճերն արբիտրաժային վարույթներում ծագել են միևնույն իրավահարաբերություններից և ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը արբիտրաժային համաձայնությունները համարում է համատեղելի:

2. Միավորման մասին որոշում կայացնելիս ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը կարող է հիմք ընդունել ցանկացած հանգամանք, ինչը վերջինս գտնում է գործի համար նշանակություն ունեցող, այդ թվում՝ մեկ կամ մի քանի արբիտրաժային վարույթներով արբիտրների կազմի ձևավորված լինելը և որպես արբիտրներ միևնույն կամ տարբեր անձինք նշանակված լինելը:

3. Արբիտրաժային վարույթները միավորվում են ավելի վաղ սկսված արբիտրաժային վարույթին, եթե կողմերն այլ բան չեն պայմանավորվել:

ԲԱԺԻՆ IV.

ԱՐԲԻՏՐԱԺԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՍԿԻՉԲԸ

10. Հայցի հարուցումը

1. Արբիտրաժային վարույթը սկսվում է ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի հայց ներկայացնելով:

2. Հայցը ներկայացնելու ժամկետը համարվում է այն ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի հանձնելու, իսկ հայցադիմումը փոստով ուղարկելու դեպքում՝ փոստային մարմնի դրոշմակնիքի ամսաթվի օրը:

11. Հայցադիմումի բովանդակությունը և ձևը

1. Հայցադիմումը պետք է պարունակի.

1) ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի անվանումը.

2) կողմերի և նրանց ներկայացուցիչների անունը, ազգանունը, հայրանունը (անվանումը), նրանց հաշվառման (գտնվելու վայրի) հասցեները, ծանուցման հասցեն (եթե այն տարբերվում է հաշվառման (գտնվելու) վայրի հասցեից), ինչպես նաև հեռախոսային և ֆաքսիմիլային կապի համարները, էլեկտրոնային փոստի հասցեները (վերջիններիս առկայության դեպքում), այդ թվում՝ կողմ հանդիսացող քաղաքացու անձնագրային տվյալները, փոստային հասցեները, իրավաբանական անձի անվանումը, պետական գրանցման համարը, նրա ներկայացուցչի անունը, ազգանունը, անձնագրային տվյալները, ծանուցման հասցեն, իսկ եթե հայցը ներկայացվել է դրա իրավունքն ունեցող պաշտոնատար անձի կողմից՝ նաև այդ անձի անունը, ազգանունը, պաշտոնը.

3) այն փաստական հանգամանքների շարադրումը, որոնց վրա հիմնված է հայցապահանջը.

4) հայցվորի պահանջների նկարագրությունը՝ հղում կատարելով օրենքի, այլ իրավական ակտերի և պայմանագրի դրույթների վրա, որոնցով հայցվորը հիմնավորում է իր հայցապահանջը.

- 5) հայցապահանջը հիմնավորող ապացույցները.
- 6) հայցագինը, եթե հայցը ենթակա է գնահատման.
- 7) հայցագինը հիմնավորող հաշվարկը.
- 8) ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի իրավասության հիմնավորումները՝ կատարելով հղում արբիտրաժային համաձայնության վրա.
- 9) հայցադիմումին կից ներկայացվող փաստաթղթերի ցանկը:
 2. Հայցադիմումում կարող է նշվել նաև այն արբիտրի անունը և ազգանունը, որին նշանակել է հայցվորը, ինչպես նաև հայցվորի միջնորդությունները:
 3. Հայցադիմումը ստորագրում է հայցվորը կամ նրա ներկայացուցիչը:
 4. Հայցադիմումին կից ներկայացվում է.
 - 1) արբիտրաժային համաձայնության բնօրինակը կամ դրա պատշաճ ձևով վավերացված պատճենը.
 - 2) Կանոնակարգով սահմանված կարգով հաշվարկված արբիտրաժային վճարների վճարումը հավաստող փաստաթուղթը.
 - 3) հայցապահանջները հաստատող ապացույցները.
 - 4) հայցվորի ներկայացուցչի լիազորագիրը:

12. Հայցագնի որոշումը

1. Հայցագինը որոշվում է.
 - 1) դրամական միջոցներ բռնագանձելու հայցերով՝ պահանջվող գումարի չափից.
 - 2) հաշվեգրվող տոկոսների բռնագանձման պահանջներով՝ հաշվեգրված և բռնագանձման ենթակա տոկոսի գումարի չափից:
2. Մի քանի ինքնուրույն պահանջներով հայցերի դեպքում հայցագինը որոշվում է բոլոր պահանջների ընդհանուր գումարի չափից:
3. Հայցագնի մեջ չեն ներառվում գործի քննության հետ կապված լրացուցիչ ծախսերը:
4. Արբիտրաժային վճարի հաշվարկման կարգը սահմանվում է Կանոնակարգի անբաժանելի մասը համարվող «Արբիտրաժային ծախսերի կարգը» Հավելված 1-ով:

13. Հայցադիմումի պատասխանը

1. ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի կողմից հայցադիմումի օրինակն ուղարկվում է պատասխանողին՝ վերջինիս պարզաբանելով հայցադիմումի պատասխան ներկայացնելու և հայցադիմումին կից ներկայացված և ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարանում դեպոնացված հայցադիմումին կցված փաստաթղթերին ծանոթանալու մասին:
2. Պատասխանողը հայցադիմումը ստանալու օրվանից հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում կարող է ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան ուղարկել հայցադիմումի պատասխան, որում նշվում են.

1) պատասխանողի տվյալները, փոստային հասցեները, ինչպես նաև հեռախոսային և ֆաքսիմիլային կապի համարները և էլեկտրոնային փոստի հասցեները (վերջիններիս առկայության դեպքում)։

2) դիրքորոշում արբիտրաժային գործը ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան հանձնելու, ինչպես նաև հայցային պահանջներն ընդունելու կամ դրանց դեմ առարկելու վերաբերյալ։

3) այն փաստական հանգամանքները, որոնց վրա հիմնված է պատասխանողի դիրքորոշումը և այդ հանգամանքները հիմնավորող ապացույցները։

4) պատասխանողի դիրքորոշման հիմնավորումները նյութական իրավունքի կիրառման հաշվառմամբ։

5) հայցադիմումի պատասխանին կցվող փաստաթղթերի ցանկը։

3. Միանձնյա արբիտրաժային տրիբունալի կողմից վեճը քննվելու դեպքում հայցադիմումի պատասխանում կարող է նշվել կարծիք՝ վեճը պատահական ընտրության սկզբունքով հատուկ համակարգչային ծրագրով նշանակված արբիտրի կողմից քննելու վերաբերյալ, իսկ արբիտրների կազմով քննվելու դեպքում՝ նշում պատասխանողի(ների) կողմից նշանակված արբիտրի անվան, ազգանվան մասին կամ միջնորդություն՝ հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով պատահական ընտրության սկզբունքով արբիտր նշանակելու մասին։

14. Հակընդդեմ հայցը

1. Պատասխանողը, հայցադիմումը ստանալու պահից հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում, իրավասու է ՀԲՄ Ֆինանսական արբիտրաժային դատարան ներկայացնել հակընդդեմ հայց։

2. Հակընդդեմ հայցը կարող է ներկայացվել, եթե հակընդդեմ և սկզբնական հայցերի միջև առկա է փոխադարձ կապ և հակընդդեմ հայցը կարող է քննվել արբիտրաժային համաձայնության համաձայն։

3. Պատասխանողի կողմից հակընդդեմ հայց ներկայացվելու դեպքում հայցվորը հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում կարող է արբիտրաժային տրիբունալին ներկայացնել հակընդդեմ հայցի պատասխան։

4. Հակընդդեմ հայցի պատասխանին կից պետք է ներկայացվեն բոլոր այն ապացույցները, որոնցով հայցվորը հիմնավորում է իր առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները։

5. Հակընդդեմ հայցը պետք է համապատասխանի Կանոնակարգի 11-րդ, 15-րդ և 16-րդ կետերի պահանջներին։

6. Սահմանված ժամկետներում կողմերի կողմից համապատասխան դիրքորոշում չներկայացնելը չի կարող խոչընդոտ հանդիսանալ արբիտրաժային տրիբունալի կողմից արբիտրաժային վարույթը շարունակելու համար։

15. Արբիտրաժային ծախսերը

1. Արբիտրաժային ծախսերը ներառում են.

1) արբիտրաժային վճարը.

2) գործի քննության հետ կապված լրացուցիչ ծախսերը:

2. ՀՀՄ Ֆինանսական արբիտրաժային դատարանը, իսկ արբիտրաժային տրիբունալ ձևավորված լինելու դեպքում արբիտրաժային տրիբունալը, կարող է արբիտրաժային վարույթի ընթացքում կայացնել որոշում՝ լրացուցիչ ծախսերը հոգալու համար հավելյալ գումարների վճարման վերաբերյալ:

3. Լրացուցիչ ծախսերը վճարում է այն կողմը, ում կատարած դատավարական գործողությունների հետևանքով առաջացել է այդ ծախսերի կատարման անհրաժեշտությունը: Արբիտրաժային լրացուցիչ դատավարական գործողությունները, որոնցով պայմանավորված է սույն կետում նշված վճարի անհրաժեշտությունը, չեն կատարվում և արբիտրաժային վարույթը շարունակվում է առանց այդ գործողությունների կատարման, մինչև դրանց համար վճարելը:

4. Արբիտրաժային ծախսերի չափը, վճարման կարգը, ծախսերի բաշխումը կողմերի միջև, ինչպես նաև արբիտրաժային վարույթի այլ ծախսերի հետ կապված հարաբերությունները սահմանվում են Կանոնակարգի անբաժանելի մասը համարվող «Արբիտրաժային ծախսերի կարգը» Հավելված 1-ով:

ԲԱԺԻՆ V.

ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ԱՌԱՔՈՒՄԸ

16. Փաստաթղթերի ներկայացման կարգը

1. Արբիտրաժային վարույթին վերաբերող դատավարական փաստաթղթերը (հայցադիմում, հակընդդեմ հայց, հայցադիմումի պատասխան, առարկություններ, միջնորդություններ, իրավական դիրքորոշում և այլն) և այլ գրավոր նյութերը ՀՀՄ Ֆինանսական արբիտրաժային դատարան կողմերը ներկայացնում են արբիտրաժային վարույթի կողմերին համապատասխան քանակից մեկ օրինակ ավել:

2. Այն հայցերով, որոնց հայցագինը գերազանցում է հինգ միլիոն դրամը, արբիտրաժային համաձայնությունները ներկայացվում են երկու օրինակից:

3. Սույն կետի 1-ին ենթակետում նշված դատավարական փաստաթղթերը և այլ գրավոր նյութերը կողմերը կարող են ՀՀՄ Ֆինանսական արբիտրաժային դատարան ներկայացնել նաև էլեկտրոնային եղանակով (սքանավորված)՝ ՀՀՄ Ֆինանսական արբիտրաժային դատարանի finarbitrage@uba.am էլեկտրոնային հասցեով:

4. Էլեկտրոնային եղանակով հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով սույն ենթակետում նշված փաստաթղթերն ուղարկվում են Կանոնակարգի 5-րդ կետի 3-րդ և 4-րդ ենթակետերով նախատեսված եղանակներով:

5. ՀՀՄ Ֆինանսական արբիտրաժային դատարան հանձնվող բոլոր փաստաթղթերը ներկայացվում են հայերեն լեզվով: Արբիտրաժային տրիբունալի համաձայնությամբ փաստաթղթերը կարող են ներկայացվել նաև կողմերի համար

ընդունելի այլ լեզվով: Սույն կետում նշված փաստաթղթերը ներկայացվում են GHEA Grapalat տառատեսակով:

17. Ծանուցումը և ժամկետների հաշվարկը

1. Ծանուցումը, ներառյալ հաղորդակցությունը, հաղորդումը կամ առաջարկությունը, կարող է առաքվել կապի ցանկացած միջոցով, որն ապահովում է կամ հնարավորություն է տալիս հաստատել դրա փոխանցման փաստը:

2. Եթե որևէ հասցե, որը հատուկ այդ նպատակով նշվել է կողմերից մեկի կողմից, ապա ցանկացած ծանուցում տվյալ անձին առաքվում է նշված հասցեով և համարվում է ստացված առաքման փաստով: Հասցեի փոփոխության դեպքում կողմերը պարտավոր են այդ մասին անմիջապես հայտնել ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան:

Հաղորդակցության ուղարկումն այնպիսի էլեկտրոնային միջոցներով, ինչպիսիք են ֆաքսիմիլային կապը կամ էլեկտրոնային հասցեն, կարող է իրականացվել միայն այն հասցեով, որը նշված է կամ թույլատրված է այդ նպատակի համար:

3. Նշված կամ թույլատրված հասցեի բացակայության դեպքում ծանուցումը համարվում է ստացված, եթե

1) այն հասցված է անձամբ հասցեատիրոջը, կամ

2) այն հասցված է առևտրային կազմակերպության գործունեության իրականացման վայր, կամ հասցեատիրոջ մշտական բնակության վայր կամ հասցեատիրոջ փոստային հասցեով:

4. Եթե ողջամիտ հարցումներ կատարելուց հետո նշված հասցեներից ոչ մեկը չի կարող պարզվել, գրավոր հաղորդակցությունը համարվում է ստացված, եթե դա ուղարկված է հասցեատիրոջ՝ ուղարկողին հայտնի վերջին գործունեության վայր, մշտական բնակության կամ փոստային վերջին հայտնի հասցեով՝ պատվիրված նամակով կամ նշված գրավոր հաղորդակցությունն հասցնելու փորձի գրանցումն ապահովող որևէ այլ ձևով:

5. Հաղորդակցությունը համարվում է ստացված այն հասցեատիրոջը սույն կետի 2-րդ, 3-րդ կամ 4-րդ ենթակետերին համապատասխան հասցվելու օրը կամ 4-րդ ենթակետով նախատեսված հասցվելու փորձի համապատասխան օրը: Էլեկտրոնային միջոցներով փոխանցված հաղորդագրությունը համարվում է ստացված այն ուղարկելու օրը, բացառությամբ տվյալ եղանակով ուղարկված արբիտրաժային վարույթի մասին հաղորդակցության, որը համարվում է ստացված միայն այն օրը, երբ այն հասցվել է հասցեատիրոջ էլեկտրոնային հասցեին:

6. Կանոնակարգով սահմանված ժամկետների հաշվարկման համար ժամկետի հոսքը սկսվում է ծանուցումը ստանալու հաջորդ օրվանից: Եթե ժամկետի վերջին օրը ոչ աշխատանքային օր է, ժամկետի ավարտման օր է համարվում դրան հաջորդող աշխատանքային օրը: Արբիտրաժային տրիբունալը կարող է երկարաձգել ժամկետները, եթե դա համարի արդարացված:

ԲԱԺԻՆ VI. ԱՐՔԻՏՐԱԺԻ ԿԱԶՄԸ

18. Արբիտրաժային տրիբունալի ձևավորումը

1. Մինչև հինգ միլիոն դրամ կամ դրան համարժեք արտարժույթային գումարի բռնագանձման պահանջներով վեճը քննող արբիտրաժային տրիբունալը ձևավորվում է միանձնյա արբիտրի կազմով, եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի միջև կնքված արբիտրաժային համաձայնությամբ:

2. Կողմերի միջև կնքված արբիտրաժային համաձայնությամբ ցանկացած վեճ կարող է լուծվել միանձնյա արբիտրաժային տրիբունալի կողմից: Այդ դեպքերում, եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի միջև կնքված արբիտրաժային համաձայնությամբ, ելնելով անկողմնակալության և անաչառության սկզբունքից արբիտրաժային տրիբունալը նախագահող միանձնյա արբիտր է դառնում հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով ՀԲՄ խորհրդի կողմից վաղօրոք հաստատված արբիտրների անվանացուցակից պատահական ընտրության սկզբունքով նշանակված արբիտրը, եթե մինչև գործն արբիտրաժային վարույթ ընդունելը հայցվորը չի նշանակել արբիտր:

3. Եթե հայցվորը մինչև գործն արբիտրաժային վարույթ ընդունելը նշանակել է արբիտր, ապա տվյալ արբիտրը դառնում է արբիտրաժային տրիբունալը նախագահող միանձնյա արբիտր, եթե պատասխանողը վեճը տվյալ արբիտրի կողմից միանձնյա քննելու մասին ծանուցումը պատշաճ ստանալու պահից հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում առարկություն չի ներկայացնում արբիտրաժային տրիբունալի նախագահողի թեկնածության դեմ:

Տվյալ արբիտրի՝ որպես վեճը քննող միանձնյա արբիտրաժային տրիբունալի նախագահողի, թեկնածության դեմ պատասխանողի կամ պատասխանողներից որևէ մեկի կողմից սահմանված ժամկետում առարկություններ ներկայացնելու դեպքում վեճը քննող միանձնյա արբիտր է դառնում հատուկ համակարգչային ծրագրով պատահական ընտրության սկզբունքով նշանակված արբիտրը:

4. Կողմերի միջև կնքված արբիտրաժային համաձայնությամբ նախատեսված դեպքերում՝ մինչև հինգ միլիոն դրամը կամ դրան համարժեք արտարժույթով գումարի բռնագանձման պահանջներով, իսկ արբիտրաժային համաձայնությամբ այլ բան նախատեսված չլինելու դեպքում՝ հինգ միլիոն դրամը կամ դրան համարժեք արտարժույթը գերազանցող գումար բռնագանձելու պահանջներով, ինչպես նաև այլ պահանջներով գործերով արբիտրաժային տրիբունալը ձևավորվում է երեք արբիտրի կազմով, որի դեպքում կողմերից յուրաքանչյուրը ՀԲՄ խորհրդի կողմից վաղօրոք հաստատված արբիտրների անվանացուցակից նշանակում է մեկական արբիտր, իսկ կողմերի կողմից նշանակված արբիտրները նշանակում են երրորդ արբիտրին, որն էլ դառնում է արբիտրաժային տրիբունալը նախագահողը:

Եթե կողմերը որպես արբիտր նշանակում են միևնույն անձին, ապա վեճը քննող արբիտրաժային տրիբունալը ձևավորվում է միանձնյա արբիտրի կազմով:

Կողմերը կարող են նաև դիմում (միջնորդություն) ներկայացնել, որ արբիտրը նշանակվի հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով պատահական ընտրության սկզբունքով:

5. Սույն կետի 4-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքերում, եթե պատասխանողը հայցադիմումը ստանալու օրվանից հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում չի ներկայացնում արբիտրի թեկնածություն, ապա վերջինս նշանակվում է հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով պատահական ընտրության սկզբունքով:

6. Կողմերի միջև կնքված արբիտրաժային համաձայնությամբ նախատեսված դեպքերում արբիտրաժային տրիբունալը կարող է կազմավորվել նաև երեքից ավելի արբիտրների կազմով, սակայն արբիտրների քանակը միշտ պետք է լինի կենտ: Ընդ որում, եթե գործին մասնակցում են մի քանի հայցվորներ կամ մի քանի պատասխանողներ, ապա հայցվորների և պատասխանողների կողմից պետք է նշանակվեն հավասար թվով արբիտրներ:

7. Եթե արբիտրաժային տրիբունալը բաղկացած է մեկից ավելի արբիտրից, ապա կողմերի կողմից նշանակված արբիտրները ընտրում են վերջին արբիտրին, իսկ համաձայնության բացակայության դեպքում վերջին արբիտրը նշանակվում է հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով պատահական ընտրության սկզբունքով:

8. Արբիտրների կազմով արբիտրաժային գործին երկու կամ ավելի հայցվորներ կամ պատասխանողներ մասնակցելու դեպքում արբիտրին նշանակում են բոլոր հայցվորները կամ բոլոր պատասխանողները համատեղ: Եթե հայցվորները կամ պատասխանողները չեն համաձայնվում արբիտրների համատեղ նշանակման հարցում, ապա նրանց փոխարեն արբիտրը նշանակվում է հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով պատահական ընտրության սկզբունքով:

9. Արբիտրաժին աջակցող և վերահսկող դատարանի կողմից արբիտրաժային տրիբունալի վճիռը չեղյալ ճանաչվելու դեպքում տվյալ գործով կրկին ՀԲՄ ֆինանսական արբիտրաժային դատարան դիմելու դեպքում, արբիտրաժային գործը Հատուկ համակարգչային ծրագրում մուտք է արվում որպես նախկին գործ, իսկ արբիտրաժային տրիբունալը ձևավորվում է սույն կետով նախատեսված կարգով:

19. Արբիտրների կողմից հանգամանքների բացահայտումը և բացարկը

1. Որպես արբիտր հնարավոր նշանակման մասին առաջարկ ստացած անձը պարտավոր է հայտնել ցանկացած այնպիսի հանգամանքների մասին, որոնք կարող են հիմնավոր կասկած առաջացնել նրա անկողմնակալության կամ անկախության վերաբերյալ: Արբիտրը իր նշանակման պահից և արբիտրաժի ամբողջ ընթացքում՝ մինչև արբիտրաժային տրիբունալի կողմից վերջնական վճռի կայացումը կամ արբիտրաժային վարույթի որևէ այլ ձևով ավարտը, պարտավոր է կողմերին անհապաղ հայտնել ցանկացած այնպիսի հանգամանքների մասին, եթե նա ավելի վաղ չի հայտնել վերջիններիս դրանց մասին:

2. Յուրաքանչյուր կողմ իրավունք ունի բացարկ հայտնելու արբիտրին, եթե առկա են հանգամանքներ, որոնք հիմնավոր կասկած են հարուցում նրա